

Vabariigi Valitsuse määruse „Meeksi valla, Räpina valla ja Veriora valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Vabariigi Valitsuse määruse „Meeksi valla, Räpina valla ja Veriora valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) eesmärgiks on Eesti haldusterritoriaalse korralduse muutmise uue haldusüksuse moodustamisel kohaliku omavalitsuse üksuste (edaspidi ka *omavalitsus*) volikogude algatusel. Eelnõu toetub omavalitsuste initsiatiivile algatada omaalgatuslikult omavalitsuste ühinemine moodustamaks tugevam, võimekam ja jätkusuutlikum omavalitsusüksus.

Eestis on hetkel 15 maakonda ning 213 omavalitsust, mis jagunevad 183 vallaks ja 30 linnaks. Eelnõuga muudetakse haldusterritoriaalset korraldust Põlva maakonnas, mille tulemusena moodustub kahe Põlva ja ühe Tartu maakonda kuuluva omavalitsusüksuse ühinemise teel üks uus omavalitsusüksus. Tartu maakonna Meeksi vald arvatakse ühinemise käigus Põlva maakonna koosseisu. Hetkel kuulub Põlva maakonda 13 valda, pärast haldusterritoriaalse korralduse muutmist jääb maakonda 12 valda. Tartu maakonna valdade arv väheneb ühe valla võrra. Omavalitsuste koguarv Eestis väheneb käesoleva muudatuse tulemusena kahe omavalitsuse võrra 211-le, kokku 181 valda ja 30 linna^{1,2}.

Ühinevad omavalitsused on³:

- 1) Meeksi vald (pindala 143 km² ja rahvaarv 592),
- 2) Räpina vald (pindala 266 km² ja rahvaarv 4695),
- 3) Veriora vald (pindala 200 km² ja rahvaarv 1373).

Eelnõuga rahuldatakse Meeksi valla, Räpina valla ja Veriora valla esitatud taotlused haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks ning moodustatakse nimetatud valdade ühinemise teel uus valla nimega haldusüksus nimega Räpina vald (kogupindala 609 km², rahvaarv 6660⁴).

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

¹ Arvestades vaid eelnõus esitatud ühinemist. Vabariigi Valitsuse 21.07.2016 määruste nr 82 ja 83, 22.12.2015 määruste nr 151-153, 29.12.2016 määruste nr 168-174, 06.01.2017 määruste nr 3-5 ja 12.01.2017 määruste nr 6-12 jõustumisel väheneb omavalitsuste koguarv Eestis 16 omavalitsuse võrra 156-le, kokku 133 valda ja 23 linna. Arvestades Vabariigi Valitsuse istungile esitatud Alutaguse valla, Antsla valla, Haanjamaa valla, Hiiumaa valla, Häädemeeste valla, Jõgeva valla, Järva valla, Kanepi valla, Kehtnakandi valla, Kiviõli valla, Lahemaa valla, Lääne-Nigula valla, Mulgi valla, Mustvee valla, Otepää valla, Peipsiääre valla, Põhjaranniku valla, Põhja-Sakala valla, Põlva valla, Räpina valla, Saarde valla, Vastseliina valla ja Viru-Nigula valla moodustamise eelnõusid väheneb omavalitsuste koguarv veel 34 omavalitsuse võrra 102-le, kokku 85 valda ja 17 linna.

² Kuna taotletud haldusterritoriaalse korralduse muudatus jõustub 15. oktoobri 2017 toimuva korraliste kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste käigus koos teiste haldusreformi käigus läbiviidatavate ühinemistega, siis muutub omavalitsuste koguarv ning valdade ja linnade arv veelgi.

³ Elanike arv rahvastikuregistri andmetel 01.01.2017 seisuga.

⁴ Elanike arv rahvastikuregistri andmetel 01.01.2017 seisuga, ühinemise hetkeks on muutunud.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi regionaalarengu osakonna õigusnõunik Olivia Taluste (e-post olivia.taluste@rahandusministeerium.ee; tel 611 3092), seletuskirja koostamises osalesid regionaalhalduse osakonna nõunik Ave Viks (e-post ave.viks@rahandusministeerium.ee; tel 611 3079) ja regionaalhalduse osakonna nõunik Kaie Küngas (e-post kaie.kyngas@rahandusministeerium.ee; tel 611 3080).

Eelnõu õiguslikku kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna jurist Heili Jaamu (e-post heili.jaamu@fin.ee; tel 611 3645). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (e-post sirje.lilover@fin.ee; tel 611 3638).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu on seotud Eesti Keskerakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ning Isamaa ja Res Publica Liidu valitsusliidu aluspõhimõtete 2016-2019. aasta 8. peatüki eesmärgiga „Kohalike omavalitsuste otsustusõiguse ja vastutuse suurendamiseks ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel viime ellu haldusreformi“.

Moodustatav omavalitsusüksus vastab haldusreformi seaduse §-s 3 sätestatud omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumile ehk ühinemise tulemusena moodustuv asomavalitsuses elab üle 5000 elaniku.

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ kehtivat redaktsiooni, avaldamismärkega RT I, 29.08.2014, 16, Põlva ja Tartu maakonda käsitlevas osas.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viiest paragrahvist, millega muudetakse haldusterritoriaalset korraldust, määratakse uuele haldusüksusele nimi ja piirid, muudetakse Meeksi valla maakondlikku kuuluvust ning korraldatakse piiride kandmine riigi maakatastri kaardile. Eelnõuga muudetakse ka Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määrust nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ Põlva ja Tartu maakonda puudutavas osas. Eelnõus sätestatakse haldusterritoriaalse korralduse muutmise jõustumise aeg.

Ülevaade ühinemismenetlusest ja läbirääkimistest

Ühinemisläbirääkimiste taust ja asjaolud

Räpina Vallavolikogu 16.12.2015 otsusega nr 39 tehti ettepanek Veriora, Orava, Meeksi, Piirissaare, Mooste, Ahja, Mikitamäe ja Värskas vallavolikogudele algetada haldusterritoriaalse korralduse muutmine eesmärgiga moodustada mitme kohaliku omavalitsuse üksuse põhjal üks kohaliku omavalitsuse üksus. Ettepanekuga nõustusid Ahja Vallavolikogu (20.01.2016 otsus nr 6), Mooste Vallavolikogu (27.01.2016 otsus nr 7), Mikitamäe Vallavolikogu (28.01.2016 otsus nr 2), Värskas Vallavolikogu (28.01.2016 otsus nr 4), Meeksi Vallavolikogu (04.02.2016 otsus nr 6), Orava Vallavolikogu (16.02.2016 otsus nr

7) ja Veriora Vallavolikogu (18.02.2016 otsus nr 1-1.3/4). Piirissaare Vallavolikogu keeldus läbirääkimiste alustamisest 18.03.2016 otsusega nr 64. Orava Vallavolikogu otsustas läbirääkimised lõpetada 29.03.2016 otsusega nr 12. Ahja Vallavolikogu otsustas läbirääkimised lõpetada 20.04.2016 otsusega nr 11. Mooste Vallavolikogu otsustas läbirääkimised lõpetada 22.09.2016 otsusega nr 1-1.3/34.

Ühinemisläbirääkimiste osapoolte vahel oli kokku lepitud, et volikogud otsustavad ühinemislepingu kinnitamise ja haldusterritoriaalse korralduse muutmise taotlemise hiljemalt 22.12.2016. Mikitamäe Vallavolikogu ja Värskas Vallavolikogu ei võtnud oma 22.12.2016 istungil vastu ühinemislepingu kinnitamise ja haldusterritoriaalse korralduse muutmise taotlemise otsust. Räpina, Veriora ja Meeksi Vallavolikogude soov oli ühinemismenetlus lõpetada vastavalt haldusreformi seadusele hiljemalt 31.12.2016. Selle tõttu esitati volikogudele uuesti kinnitamiseks Räpina valla, Veriora valla ja Meeksi valla kolmepoolne ühinemisleping ja taotletakse Vabariigi Valitsuselt haldusterritoriaalse korralduse muutmist kolme valla ühinemisel üheks kohaliku omavalitsuse üksuseks.

Räpina, Veriora ja Meeksi valla volikogud kinnitasid 28. detsembril 2016 ühinemislepingu ning võtsid vastu otsuse taotleda haldusterritoriaalse korralduse muutmist, mille tulemusena moodustub Räpina vald.

Ühinevad omavalitsused märgivad, et kunagine Räpina kihelkond haaras enda alla lisaks tänapäevasele Räpina vallale ka tuumiku Veriora ja Meeksi vallast. Räpina kihelkonda kuulusid veel tänapäevase Mooste valla lõunanurk ja Mikitamäe valla läänekül.

Geograafilisest paiknemisest tingituna on ühinevad kohaliku omavalitsuse üksused olnud juba varasemalt funktsionaalselt seotud Räpina linnaga (alates 2002. a vallasisese linnaga). 1961. aastal liideti Põlva rajooniga endise Räpina rajooni kesk- ja lõunaosa (Alaküla, Leevi, Linte, Mikitamäe, Satserinna, Suuremetsa, Veriora, Võõpsu ja Värskas külanõukogu).

Põlva maakonna arengukava käsitleb kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise otstarbekust (viidatud on, et see on kasulik ja samas ehk isegi möödapääsmatu), mille tulemusel saavad tõmbekeskused olema Räpinas ja Põlvas. Arengukava näeb ette kahe - Põlva ja Räpina - keskuselist haldusmudelit, mille toimealade raames peaksid tekkima terviklikud omavalitsused.

Regionaalse pendeluuringu kordusuuring (Rein Ahas, Siiri Silm, 2013) näitab, et ühinevate kohalike omavalitsuse üksuste elanike ränne ühinemiskiirkonnas on selgelt Räpina kui toimepiirkonna keskuse suunas. Sarnast pendelrände mustrit näitab ka Statistikaameti poolt koostatud ülevaade Eesti omavalitsusüksuste töörandest (2011).

Arvestades senist koostööd, ajaloolist, kultuurilist ja geograafilist seotust, seadsid ühinemisläbirääkimiste käigus osapooled eesmärgiks tänaste kohalike omavalitsuse üksuste kui kogukondade jätkusuutliku arengu ja strateegilise juhtimisvõimekuse suurendamise läbi nende tugevuste ja arengupotentsiaali maksimaalse kasutamise, andmaks olulise tõuke moodustuva kohaliku omavalitsuse üksuse tasakaalustatud arengusse. Ühinemine võimaldab vähendada negatiivseid tendentse senistes arengutes, parandada kohaliku omavalitsuse üksuse elanike elukvaliteeti, arendada igapäevaelu ja taristut.

Ühinemisega soovitakse saavutada uue kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaalne, majanduslik, kultuuriline, administratiivne ja territoriaalne terviklikkus, suurendada haldussuutlikkust, säilitada valla kantide omapära ja arendada väljakujunenud koostööd. Ühinenud kohaliku

omavalitsuse üksust iseloomustab hästi toimiv teenuskeskuste võrgustik, spetsialiseerunud teenistujate olemasolu, head transpordiühendused ja arengupotentsiaal ühtse piirkonnana.

Ühinemislepingu avalik väljapanek toimus kõigis kolmes ühinevas omavalitsuses 03.10.-23.10.2016. Ühinemisleping avalikustati kõikide ühinevate kohalike omavalitsuse üksuste veebilehekülgedel, vallamajades ja raamatukogudes. Ühinemislepingu avalikustamise ajal korraldati ühinevate omavalitsuste territooriumil rahvakoosolekud. Avalikustamise käigus oodati ka elanike ettepanekuid ühineva valla nime osas. Ühinemislepingule esitatud märkused ja ettepanekutega arvestamise kohta kinnitati ühinemislepingu lisana õiend. Ühinemise ja ühinemislepingu tutvustamiseks toimus kokku 15 rahvakoosolekut.

Ühinemisläbirääkimiste käigust avalikkuse ja asjaosaliste teavitamiseks oli Räpina valla kodulehele loodud infolehkelg www.rapina.ee/uhinemine, kus avalikustati kogu läbirääkimistega seonduv dokumentatsioon ja teave, sh jooksev info komisjonide tööst. Infot jagati ka sotsiaalmeedias (Facebooki leht *Räpina Ühinemisläbirääkimised*) ja ühinevate valdade veebilehtedel. Ühinemisläbirääkimiste käigus ilmusid artiklid Põlvamaa ajalehes *Koit* ja Räpina vallalehes *Räpina Rahvaleht*. Lisaks nimetatud lehtedele ilmus rahvaküsitluse teade ka ajalehes *Postimees*. Avalikustamise ajal anti välja *Ühinemisleht*, mis jagati otsepostitusel korras laiali ühinevate valdade elanike postkastidesse. *Ühinemisleht* oli kättesaadav ka raamatukogudes ja internetis. *Ühinemislehes* kajastati lepingu projekt, anti infot haldusreformi olemuse kohta ja kajastati senist läbirääkimiste protsessi.

Elanike arvamuse väljaselgitamise tulemused

Omavalitsuste elanike arvamus haldusterritoriaalse korralduse muutmise kohta (küstiti arvamust Meeksi, Mikitamäe, Räpina, Veriora ja Värskas valla ühinemise kohta) selgitati välja perioodil 13.12 ja 14.11.2016 omavalitsuste küsitluspunktides. Küsitlusest said osa võtta küsitluspäeva seisuga vähemalt 16-aastased rahvastikuregistrijärgsed valla hääleõiguslikud elanikud.

Elanike arvamuse väljaselgitamise tulemused on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Elanike arvamuse väljaselgitamise tulemused

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Meeksi	553	110	19,9	44	43,56	57	56,44
Räpina	4061	134	3,3	86	64,66	47	35,34
Veriora	1200	120	10	64	59,26	44	40,74

Allikas: Meeksi valla, Räpina valla ja Veriora valla elanike küsitluse tulemuste kinnitamise otsuste põhjal.

Ühinevad vallad kinnitasid ühinemislepingu ja otsustasid haldusterritoriaalse korralduse muutmist taotleda 28. detsembri 2016 asjaomaste volikogu otsustega. Räpina ja Veriora valla volikogud esitasid 29. detsembril ja Meeksi vallavolikogu 30. detsembril 2016 ühinemisdokumendid Põlva maavanemale. Põlva maavanem edastas Räpina ja Veriora valdade ühinemisotsused koos ühinemislepingu ja selle lisadega 29. detsembril 2016 ning Meeksi valla dokumendid 3. jaanuari 2017 kirjaga Rahandusministeeriumile, märkides, et lisaks haldusterritoriaalse korralduse muutmisele on alustatud menetlust külaelanike algatusel Meerapalu, Järvelja, Haavametsa, Rõka ja Parapalu külade võimaliku liikumise osas Võnnu valla, Tartu maakonna koosseisu.

Rahandusministeerium on omavalitsusüksuste esitatud haldusterritoriaalse korralduse muutmise taotlused koos lisadega läbi vaadanud ning toetab taotluses esitatud omavalitsuste haldusterritoriaalse korralduse ja sellega seotud piiride muutmist. Esitatud dokumendid on kooskõlas kehtivatest õigusaktidest tulenevate nõuetega.

Vabariigi Valitsuse nõustamiseks haldusreformi seaduse § 5 lõike 4 alusel moodustatud Lõuna-Eesti piirkondlik komisjon arutas esitatud haldusterritoriaalse korralduse muutmisega seonduvat 9. jaanuari 2017 koosolekul ja leidis, et toetab nimetatud valdade ühinemist, mille tulemusena tekkiv omavalitsusüksus täidab omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumi. Komisjon leidis, et ühinemispriirkond on heas kooskõlas selle elanike toimepiirkonnaga. Tekib ligi 7000 elanikuga omavalitsus, millel on piisav suutlikkus tagada kvaliteetsete teenuste osutamine ja omavalitsuse funktsioonide täimine. Ilmselt on vald suutlikum senisest tugevamalt suunama piirkondlikku arengut. Ühinemise mõjud valdade elanikele on valdavalt positiivsed ning võimalike negatiivsete tendentside maandamiseks on kavandatud juhtimiskorralduslikud ja teenuste arendamise meetmed.

Eelnõu § 1 lõikega 1 muudetakse haldusterritoriaalset korraldust selliselt, et Meeksi valla, Räpina valla ja Veriora valla ühinemise teel moodustatakse uus kohaliku omavalitsuse üksus valla nimega: Räpina vald.

Räpina linn (asustusüksusena) on moodustatava valla keskuseks. Ühinemislepingu punktide 6.3, 6.7 ja 6.8 järgi moodustatakse ühineva valla soovil selle territooriumil kogukonnakogud, mille peamine ülesanne on võimaldada elanike kaasaráakimisvõimalus kohalikes ja ülevallalistes otsustusprotsessides, aidata kujundada arvamusi, anda sisendeid ja tagasisidet otsustusorganitele (vallavalitsus, vallavolikogu, volikogu komisjonid) piirkonna tervikliku arengu küsimustes ja piirkonna halduse kvaliteedi kohta. Ühineva valla volikogu teeb otsuse kogukonnakogu moodustamise kohta enne ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimisi. Kogukonnakogu moodustamise põhimõtted ja funktsioonid sätestatakse kogukonnakogu põhimääruses, mille kinnitab ühinemise tulemusena moodustuva volikogu.

Moodustatakse vallavalitsuse struktuuriüksuse staatuses olevad teenuskeskused. Teenuskeskused tagavad vähemalt järgmiste teenuste osutamise ja funktsioonide täitmise: piirkonna arendustegevus, esmane sotsiaaltöö, registritoimingud ja elanike nõustamine, kohaliku vallavara haldus ja majandamine, avalike teenuste järelevalve (nt kodanike rahulolu, heakorra küsimused).

Teenuskeskused luuakse Meeksi, Räpina ja Veriora piirkondade keskustesse.

Nimetatud valdade volikogud otsustasid 28. detsembril 2016 tehtud otsustega taotleda haldusterritoriaalse korralduse muudatust ning kinnitasid ühinemislepingu. Ühinevate omavalitsuste ühinemisdokumendid koos ühinemislepinguga on kättesaadavad Põlva Maavalitsuse dokumendiregistrist:

1. Meeksi valla dokumendid

<http://delta.andmevara.ee/polva/dokument/835363>.

2. Räpina valla dokumendid

<http://delta.andmevara.ee/polva/dokument/834002>.

3. Veriora valla dokumendid

<http://delta.andmevara.ee/polva/dokument/834008>.

Eelnõu § 1 lõikega 2 määratakse uue moodustuva haldusüksuse nimeks „Räpina vald“. Nimeettepanekute kaalumisel arvestati Kohanimenõukogu vallanimede rakkerühma soovitusi. Räpina nimele paremat alternatiivi ei leitud ja ühineva valla nimeks otsustati panna Räpina. Räpina nime valikut toetab ühinevate valdade kooslus ja ajalooline kihelkonnanimi, samuti asjaolu, et Räpina linn (asustusüksusena) on vallakeskuseks.

Kohanimenõukogu tunnistas 20. detsembri 2016 koosolekul Räpina valla nime moodustuva haldusüksuse nimena sobivaks, kuna leidis, et nimi on nimetatud ajaloolise kihelkonna ja valla järgi.

Eelnõu §-ga 2 muudetakse Meeksi valla maakondlikku kuuluvust, arvates selle ühinevate omavalitsuste kokkulepet arvestades Tartu maakonna koosseisust Põlva maakonna koosseisu. Asjaomased maavanemad on samuti kavandatava Meeksi valla maakondliku kuuluvuse muutmisega nõustunud.

Eelnõu §-ga 3 määratakse uue haldusüksuse piir ning seatakse Maa-ametile ülesandeks korraldada uute piiride kandmine riigi maakatastri kaardile.

Eelnõu §-ga 4 muudetakse Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määrust nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ jättes Põlva maakonna valdade loetelust välja sõna „Veriora“ ja Tartu maakonna valdade loetelust sõna „Meeksi“.

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse eelnõu määrusena ja selle §-de 1, 2 ja 4 jõustumise tähtpäev. Vastavalt Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 10 lõikele 1 jõustub Vabariigi Valitsuse määrus haldusterritoriaalse korralduse muutmise kohta Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval, kuid §-d 1, 2 ja 4, mille järgi moodustatakse Meeksi valla, Räpina valla ja Veriora valla ühinemisel Räpina vald ja sellest tulenevalt muudetakse haldusüksuste nimistut, jõustuvad Räpina Vallavolikogu valimistulemuste väljakuulutamise päeval.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Eelnõu määrusena vastuvõtmine omab sotsiaalset mõju, samuti mõju majandusele, elukeskkonnale, regionaalarengule ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele.

Haldusreformi eesmärgiks on:

- a) võimekus pakkuda inimestele paremaid avalikke teenuseid (so teenuseosutamise potentsiaali kasv)
- b) tagada piirkondade konkurentsivõime kasv
- c) täita iseseisvalt neile seadusega pandud ülesandeid

Arvestades haldusreformi seaduse kriteeriume, eesmärkide ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtet on Meeksi valla, Räpina valla ja Veriora valla ühinemisel üheks omavalitsusüksuseks positiivne mõju haldusreformi eesmärkide täitmisele järgmiste asjaolude lõikes⁵.

⁵ Alljärgnev hinnang tugineb ühinevate omavalitsuste ühinemise taotlemise otsuse seletuskirjale.

Ajalooline põhjendatus

Kunagine Rápina kihelkond haaras enda alla lisaks tänapäevasele Rápina vallale ka tuumiku Veriora ja Meeksi vallast. Rápina kihelkonda kuulusid veel tänapäevase Mooste valla lõunanurk ja Mikitamäe valla läänekülg.

Meeksi vald kuulus aastatel 1866 – 1925 Võrumaale Rápina kihelkonda. Tartumaa koosseisus on Meeksi vald olnud alates 1925.aastast kuni 1950. aastani. 1951.aastast kuni 1961. aastani kuulus Meeksi piirkond Rápina rajooni alla. Alates 1961.aastast kuulub Meeksi valla piirkond taas Tartumaa koosseisu ja on seda tänase päevani.

Tulenevalt geograafilisest paiknemisest ja ajaloolisest seotusest on ühinevate valdade elanikud olnud läbi lähiajaloo sotsiaalselt, kultuuriliselt ning majanduslikult seotud. Toimib töö- ja haridusränne, tervishoiu-, majandus- ja ettevõtlusalane koostöö ning suheldakse nii organisatsioonide kui eraisikute tasandil.

Arvestades seda, et Meeksi vald on olnud Tartumaa koosseisus, siis valdavalt administratiivsed sidemed on välja arenenud Tartu suunas, kuid elanikkond on oma sidemed loonud ja liikunud mõlemas suunas, nii Tartu kui ka Rápina suunas. Suuresti see on seotud piirkonna asukohaga ja ühistranspordi liikumisega.

Mõju elanike elutingimustele

Valdade ühinemisega elanike senised elutingimused oluliselt ei muutu. Säilivad senised teenused ja nende osutamise kohad, täienevad sotsiaalteenuste pakkumise võimalused. Ühinevate valdade tugevused kasutatakse tulevikus ära ning arendatakse nende alusel välja ühtlase kvaliteediga avalike teenuste võrk. Suurem ja võimekam vald on jätkusuutlikum, võimaldades kiiremini arendada igapäevaelu, nt paremat transpordiühendust, avaramaid vabaaja veetmise võimalusi ja spetsialiseerunud ametnike poolt pakutavaid teenuseid.

Ühinevad omavalitsused on kokku leppinud, et ei sulgeta ühtegi (huvi)kooli, noortekeskust, raamatukogu, muuseumi, kultuurimaja või muud valla elanikele olulist asutust. Küll on eesmärk neid edasi arendada kogu vallas ühtse tervikuna. Jätkub võimalus saada elukohalähedast alus-, põhi- ja gümnaasiumiharidust, kusjuures alusharidus munitsipaallasteaias ja -lastehoius soovitakse võimaldada kohatasuta. Õpilastele on valla huvikoolis või kodule lähimas huvikoolis õppimiseks plaanis transport kompenseerida. Ka kultuuritegevus jätkub praegustes asukohtades. Samas võimaldab ühinenud vald paremini koordineerida ja mitmekesistada kultuuritegevusi. Kogu valda puudutavat infot nii teadete, uudiste kui arvamused näol saab hakata lugema ülevallalisest tasuta lehest. Sotsiaalteenused ja toetused on plaanis kehtestada kogu valla territooriumil ühesugustel alustel ja määrades. Toetuste ühtlustamisel ning toetusemäärade kehtestamisel võetakse aluseks ühinenud kohalikes omavalitsuse üksustes kehtestatud kõrgeim toetusmäär.

Elanike ühtekuuluvustunne

Piirkonna elanike ühtekuuluvust suurendab kindlasti juba praegu toimiv erinevate valdkondade (haridus, noorsootöö, kultuurielu, ettevõtlus- ja arendustegevus) koostöö. Neist otsesem ja elanikke isikuliselt puudutav on kultuuriline tegevus (kultuurikollektiivide liikmed on valdade ülesed, mitmekesine kultuuriprogramm sündmuste ja ürituste näol) ja tööränne.

Elanike ühtekuuluvustunde tekitamiseks on ühinevad vallad kokku leppinud ühe prioriteetse valdkonnana kultuuri. Kultuurielu arendamine ja mitmekesistamine on hea moodus elanike

tihedamaks läbikäimiseks. Ühtekuuluvustunde tekitamiseks otsustati erilist tähelepanu pöörata ka vallalehele ja seda just esimesel ühinemisjärgsel aastal.

Mõju avalike teenuste osutamise kvaliteedile

Ühinenud valla kui toimepiirkonna terviklik ja tasakaalustatud edasiarendamine on reformi peamine eesmärk. Ühinevad vallad suudavad tänasel päeval pakkuda erineva kvaliteediga põhiteenuseid, nagu näiteks haridus, sotsiaaltöö- ja hoolekanne, kultuuri- ja vabaaja üritused, kommunaalteenused. Vajalik on ühtlustada ja tõsta pakutavate teenuste kvaliteeti, sh strateegilise juhtimise võimekust. Ühinemine võimaldab tõsta ja täiendada avalike teenuste kvaliteeti läbi spetsialiseerumise, st läbi tänaste valdade ühiste jõudude.

Igapäevateenused elanike jaoks jäävad senistesse kohtadesse. Teenuste arendamine on lihtsam erinevate asutuste ja piirkondade koostöös. Oluline lisaväärtus arengutõukeks tekib koostööst teenuste osutamisel tänase konkurentsipõhisuse asemel.

Mõju haldussuutlikkusele

Tänane haldussuutlikkus on enamuses valdkondades küllaldane selleks, et pakkuda vajalikke teenuseid senisest suuremal territooriumil. Ühinemise järgselt ametiasutused liidetakse ja ühinemisläbirääkimiste käigus kokku lepitud struktuuri baasil luuakse vajadusel lisaks ametikohad, mille järele vajadus tekib. Haldussuutlikkust on võimalik tõsta läbi töötajate spetsialiseerumise, mis tagaks seadustest tulenevate avalike ülesannete täitmise ja parema teenuste kvaliteedi, sh teenuste mitmekesisuse ja kättesaadavuse (kitsa valdkonna spetsialistid, piirkondlikud teenuskeskused).

Mõju demograafilisele situatsioonile

Demograafiliselt on ühinevate valdade elanike arv langustrendis. Elanike koosseisus on üsna suur osakaal eakatel inimestel. Ühinevates valdades kokku sünnib igal aastal ca 40 last. Selline rahvastiku koosseis ja suundumus nõuab pidevat (alus)hariduse töö kavandamist ja tähelepanu eakatele suunatud teenuste pakkumisele.

Ühinemine iseenesest demograafilist situatsiooni ei muuda. Muutusi saab esile kutsuda edasiste poliitiliste valikutega: erinevad toetused, elukeskkonna arendamine, ettevõtluskeskkonna paranemine ja sellega kaasnev uute töökohtade teke ning palgataseme paranemine.

Mõju transpordi ja kommunikatsiooni korraldusele

Transpordikorraldus ühinevates valdades on seni korraldatud rahuldavalt ja kohati võrdlemisi hästi. Vajadus on eelkõige parendada transpordiühendust nädalavahetustel ja ürituste/sündmuste puhul.

Transpordikorralduse eesmärgiks on säilitada praeguseks välja kujunenud olemasolev transpordisüsteem ja arendada seda edasi vastavalt reaalsele vajadusele. Vallasisese ühistranspordi korralduseks kasutatakse maakondlikku ühistransporti, kommertsliine, valla ühistransporti ja vallale kuuluvaid busse.

Kommunikatsiooni oluliseks osaks on kavandatud ühinenud valla leht, mis on infojagamise ja identiteedi tagamiseks väga vajalik. Vallaleht arendatakse igakuise ilmumisega tasuta

väljaandeks, kus peale teadete avaldatakse ka arvamused. Ametlikku infot edastatakse läbi inimestele harjumuspärase maakonnalehede, ametliku veebilehe ning e-posti.

Mõju ettevõtluskeskkonnale

Ühinemisest tulenevat mõju ettevõtluskeskkonnale võib pigem lugeda positiivseks. Kuna ühinevate valdade üleselt toimub juba praegu mõningaid koostööprojekte, on võimalik ühiste jõudude ja tervikliku lähenemisega ettevõtluskeskkonda toetada.

Ühinevad vallad on kokku leppinud, et regulaarselt hakatakse läbi viima ettevõtjate ümarlaudasid, et rakendada parimaid lahendusi ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja vallaelanike töövõimaluste mitmekesistamiseks. Ettevõtluse arendamiseks toetatakse majandusõpet. Jätkatakse alustava ettevõtte toetuse maksmist.

Ettevõtlushaarde laiendamiseks soovitakse arendada kuurortpiirkondi ja turismiettevõtlust. Eesmärgiks on seatud aidata kaasa kalandus- ja jahindustegevuse võimaluste laiendamisele.

Mõju hariduslikule olukorrale

Ühinevad vallad on kokku leppinud, et olemasolev haridusasutuste võrk säilitatakse vähemalt 2020/2021. õppeaastani, st et pakutakse kaitset haridusasutuste ja lasteaia säilimiseks vähemalt nimetatud õppeaastani. Edasine haridusasutuste võrk sõltub valla arengust ja poliitilistest otsustest.

Haridusasutusi (kõik astmed) vaadatakse ja koordineeritakse kui ühtset hariduspiirkonda, tagades samas haridusasutuse autonoomse korraldamise ja juhtimise.

Valla palgal olevate alusharidusasutuste õpetajate, huvikoolide õpetajate ja treenerite ning üldhariduskoolide tugispetsialistide töötasu alammäärad võrdsustatakse Vabariigi Valitsuse kehtestatud põhikooli- ja gümnaasiumiõpetaja töötasu alammääraga.

Alusharidus munitsipaallasteaias ja -lastehoius võimaldatakse kohatasuta. Eesmärgiks on seatud ka tagada õpilastele võrdse mahu ja kvaliteediga tugiteenuseid.

Omavalitsusüksuse organisatsiooniliselt ühtse teenusepiirkonnana toimimine

Ühinenud vallas ühtlustatakse pakutavad teenused. Vallavalitsus kui ametiasutus pakub avalikke teenuseid valla ametiasutuses Räpina linnas ning senistesse vallakeskustesse moodustatakse teenuskeskused. Teenuskeskustes tagatakse valla osakondade erialaspetsialistide vastuvõtt ja teenuste kättesaadavus teenuskeskustes kindlatel vastuvõtuaegadel. Teenuskeskused tagavad vähemalt järgmiste teenuste osutamise ja funktsioonide täitmise: piirkonna arendustegevus, esmane sotsiaaltöö, registritoimingud ja elanike nõustamine, kohaliku vallavara haldus ja majandamine, avalike teenuste järelevalve (nt kodanike rahulolu, heakorra küsimused). Osad tugi- ja spetsialiseeritud ametnike töökohad võidakse vajadusel alaliselt paigutada teenuskeskustesse.

Töötajatele tagatakse vajadusel täienduskoolitus, et neil oleks võimekus teha oma valdkonnas vastavalt pädevusele ja kehtestatud kordadele igapäevaseid otsuseid. See omakorda tagab vallaelanikele võimalikult kiire ja sujuva asjaajamise.

Ühetüübilised ja sarnastel alustel töötavad hallatavad asutused vajadusel liidetakse või ühendatakse ning luuakse sellega tugevamad organisatsioonid.

Erinevate teenuste sisseostmisel kasutatakse efektiivsemaks majandamiseks ühishankeid, samas säilitatakse paindlikkus ning vajadusel hangete osadeks jagamine (näiteks teehoolduse, heakorra, haljastuse jne hangete puhul), et anda võimalusi ka piirkonnas tegutsevatele ettevõtjatele, kelle tömahud ei võimalda võistlemist suurte ettevõtetega.

Eelnõu ei oma olulist mõju keskkonnale, riigiasutuste korraldusele, riigi julgeolekule ega välissuhetele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks teostavad ühinevad kohaliku omavalitsuse üksused vähemalt järgmisi tegevusi:

- 1) valla põhimääruse ja vallavalitsuse hallatavate asutuste põhimääruste kinnitamine;
- 2) arengukava kinnitamine;
- 3) üldplaneeringu koostamine;
- 4) eelarvestrateegia ja eelarve koostamine ja kinnitamine;
- 5) muude õigusaktide ajakohastamine;
- 6) ametiasutuste reorganiseerimine jne.

Eelnõu määrusena vastuvõtmine võib tuua kaasa kulusid kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetele tööjõukulude osas (eelpoolnimetatud tegevuste teostamiseks, hüvitised võimalike koondamiste puhul), mis on võimalik katta haldusreformi seaduse § 20–23 sätestatud tingimustel ja korras riigieelarvest eraldatavast ühinemistoetusest.

Eelnõu määrusena vastuvõtmine toob kaasa kulud riigieelarvele. Haldusreformi seaduse § 21 lõike 4 alusel makstakse ühinemise järgselt vähemalt 5000 elanikuga omavalitsustele ühinemistoetust kahekordses määras (100 eurot elaniku kohta) ning § 21 lõike 7 alusel üle 11 000 elanikuga omavalitsuse moodustamisel 500 000 eurot täiendavat toetust. Ühinemistoetuse arvutamisel võetakse aluseks elanike arv rahvastikuregistri andmetel 2017. aasta 1. jaanuari seisuga. Ühinemistoetust arvutatakse iga ühinenud omavalitsusüksuse kohta eraldi ning see ei või olla väiksem kui 300 000 eurot ja suurem kui 800 000 eurot iga ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse kohta.

Rahvastikuregistri andmetel elab 1. jaanuari 2017. a seisuga Meeksi vallas 592 inimest, Räpina vallas 4695 inimest ja Veriora vallas 1373 inimest, kokku 6660 inimest. Räpina valla moodustumisel on riigieelarvest eraldatava ühinemistoetuse summaks umbes **1 069 500 eurot**⁶.

Ühinemistoetus eraldatakse arvestades haldusreformi seaduse § 22 kehtestatud ühinemistoetuse maksmise korda. Ühinemise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse ühinemistoetuse suuruse kinnitab Vabariigi Valitsus korraldusega.

Valla- või linnavalitsus peab ühinemistoetuse saamiseks esitama ühe kuu jooksul pärast ühinemise käigus moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamist Rahandusministeeriumile ühinemistoetuse eraldamise taotluse, milles

⁶ Kuigi ühinemistoetuse arvutamisel võetakse aluseks elanike arv rahvastikuregistri andmetel 01.01.2017 seisuga, võib eeldada, et ühinemistoetuse maht oluliselt ei muutu.

selgitab ühinemistoetuse kasutamise vastavust kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse § 6 lõikele 2.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu on kavandatud jõustuma Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval, välja arvatud eelnõu §-d 1, 2 ja 4. Nimetatud sätted jõustuvad kohaliku omavalitsuse volikogus valimistulemuste väljakuulutamise päeval.

Eelnõu jõustumise tähtjad on sätestatud Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 10 lõikes 1.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu ei saadeta eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastusringile, kuna see ei puuduta otseselt teiste ministeeriumite valitsemisala. Samuti ei saadeta seda kooskõlastamiseks üleriigilistele kohaliku omavalitsuse üksuste liitudele, kuna tegemist on omavalitsuste omaalgatusliku ühinemise otsustamisega, mille puhul ei ole vajadust teiste ühinemisega mitteseotud omavalitsuste arvamust küsida.